

Sygn. akt XXVIII C 8345/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2024 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birska

Protokolant: sekretarz sądowy Natalia Siastacz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 czerwca 2024 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **J. A.**

przeciwko **(...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

o ustalenie i o zapłatę ewentualnie o ustalenie i o zapłatę

I. ustala, że umowa kredytu hipotecznego NR (...) z dnia 26 marca 2009 roku, zawarta pomiędzy stronami postępowania, jest nieważna;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 1 224 471,79 zł (jeden milion dwieście dwadzieścia cztery tysiące czterysta siedemdziesiąt jeden złotych i siedemdziesiąt dziewięć groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia 15 czerwca 2021 roku do dnia zapłaty;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 16 051 zł (szesnaście tysięcy pięćdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 15 000 zł (piętnaście tysięcy złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVIII C 8345/21

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 26 czerwca 2024 roku

W pozwie, złożonym w dniu 28 czerwca 2021 roku (k. 106 – data nadania przesyłki poleconej) przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. (dalej też jako: (...) Bank (...) S.A.” lub „Bank”), powódka J. A. wniosła o ustalenie, że umowa kredytu hipotecznego NR (...) z dnia 26 marca 2009 roku jest nieważna oraz o zasądzenie od pozwanego Banku na jej rzecz kwoty 1 224 471,79 zł jako zwrotu świadczeń nienależnych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15 czerwca 2021 roku do dnia zapłaty.

Ewentualnie, na wypadek nieuznania powyższych żądań, powódka wniosła o ustalenie, że § 1 ust. 2 pkt 2.1 i § 4 ust. 3 zdanie 3 umowy kredytu są wobec niej bezskuteczne, a także o zasądzenie od pozwanego Banku na jej rzecz kwoty 295 266,28 zł wskutek pobierania przez pozwanego Banku od niej zawyżonych rat spłaty kredytu przez stosowanie bezskutecznych zapisów umowy wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15 czerwca 2021 roku do dnia zapłaty.

Ponadto powódka wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego Banku zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych oraz kosztów opłaty skarbowej w kwocie 34

zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia uprawomocnienia orzeczenia do dnia zapłaty na zasadzie art. 98 § 1¹ k.p.c.

Uzasadniając żądania pozwu, powódka wyjaśniła, że ich podstawę faktyczną stanowi, zawarta pomiędzy nią a Bankiem (...) S.A. umowa kredytu hipotecznego NR (...) z dnia 26 marca 2009 roku, której przedmiotem było udzielenie jej kredytu na kwotę 1 822 000 zł a kwota ta miała zostać indeksowana kursem waluty frank szwajcarski (CHF), który z kolei miał być ustalony przez Bank. Następnie powódka zarzuciła, że postanowienia spornej umowy, odnoszące się do mechanizmu indeksacji, tj. § 1 ust. 2 pkt 2.1 i § 4 ust. 3 zdanie 3 umowy, wypełniają dyspozycję art. 385¹ § 1 k.c., a więc stanowią postanowienia abuzywne oraz przytoczyła argumenty na poparcie tego zarzutu.

W dalszej części uzasadnienia pozwu powódka zarzuciła, iż przedmiotowa umowa sprzeczna jest z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, z art. 358¹ § 5 k.c. i z art. 353¹ § 1 k.c. oraz przedstawiła argumenty na poparcie tych zarzutów. Kolejno wskazała, że w przypadku ustalenia nieważności umowy przysługuje jej roszczenie o zapłatę na podstawie przepisu art. 410 § 1 k.c. oraz podała, że od dnia zawarcia w/w umowy kredytu do dnia 10 maja 2021 roku zapłaciła Bankowi łącznie kwotę 1 224 471,79 zł oraz że pismem z dnia 02 czerwca 2021 roku – odebrany przez Bank 07 czerwca 2021 roku – wezwała Bank do zapłaty tej kwoty w terminie 7 dni a Bank w wyznaczonym terminie nie spełnił jej żądania.

Kolejno powódka podniosła, że posiada interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności przedmiotowej umowy kredytu. Podniosła także, iż wyeliminowanie z tej umowy postanowień abuzywnych, dotyczących klauzul indeksacyjnych, może prowadzić do trzech rodzajów skutków: 1. umowę tę należałoby uznać za nieważną w całości lub 2. umowa ta mogłaby być uznana za ważną a w miejsce nieważnych lub bezskutecznych postanowień nie wchodziłyby żaden inny zapis lub 3. umowa ta mogłaby być uznana za ważną a w miejsce bezskutecznych zapisów indeksacyjnych na drodze sądowej można by wprowadzić inny mechanizm indeksacji w oparciu o zasady współzycia społecznego.

Na zakończenie powódka wskazała, iż odpowiedzialność pozwanego Banku może opierać się na przepisach, dotyczących nienależytego wykonania zobowiązania – art. 354 k.c. i 471 k.c., lub na zasadzie bezpodstawnego wzbogacenia – art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Dodał, że jej roszczenie nie jest przedawnione (k. 4 – 57v – pozew).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana (...) Bank (...) S.A. w pierwszej kolejności wniosła o zawieszenia postępowania a następnie o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Kolejno strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczeń powódki oraz zakwestionowała, aby powódce przysługiwał status konsumenta.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe, pozwany Bank zaprzeczył, aby kwestionowane przez powódkę postanowienia przedmiotowej umowy stanowiły klauzule abuzywne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Podał, że postanowienia te, jak i cała umowa kredytowa, wiążą powódkę oraz że umowa ta nie jest bezwzględnie nieważna a wobec tego, wszelkie roszczenia powódki są bezzasadne. Dodał, że Bank dochował należytej staranności w zakresie obowiązku informacyjnego co do ryzyka kursowego. Podkreślił, że indeksacja kredytu do CHF została indywidualnie wynegocjowana przez powódkę.

Kolejno strona pozwana podniosła, że przedmiotowa umowa nie jest sprzeczna z naturą umowy kredytu ani z zasadami współzycia społecznego. Dodała, że nawet jeżeli uznać, że kwestionowane postanowienia umowne nie wiążą powódki, to umowa może być dalej wykonywana poprzez zastosowanie do przeliczeń kursowych średnich kursów NBP.

Następne strona pozwana podniosła zarzut nadużycia prawa podmiotowego przez powódkę oraz zarzut braku statusu konsumenta po stronie powódki i zarzut przedawnienia roszczenia powódki o zapłatę. Zarzuciła także, iż powódka nie posiada interesu prawnego w żądaniu ustalenia, gdyż może wystąpić z dalej idącymi roszczeniami (k. 121 – 150 – odpowiedź na pozew).

W piśmie z dnia 05 kwietnia 2022 roku, złożonym w dniu 08 kwietnia 2022 roku, powódka oświadczyła, że:

1. o nieuczciwości postanowień umownych dowiedziała się w trakcie konsultacji prawnej w dniu 19 stycznia 2021 roku;
2. rozumie, że wskutek podniesienia roszczeń związanych z nieuczciwością postanowień umownych, zawartych w umowie zawartej z (...) Bankiem, Sąd może uznać, iż umowa upada w całości i skutek ten akceptuje, w tym mając na uwadze poniższe konsekwencje;
3. rozumie, że w takim przypadku Bank będzie zobowiązany do zwrotu kwot przez nią zapłaconych w wykonaniu nieważnej umowy, chyba, że Bank złoży oświadczenie o potrąceniu lub zgłosi zarzut zatrzymania do czasu zaoferowania zwrotu kwoty otrzymanej przez nią od Banku;
4. rozumie, że Bank może zgłosić przeciwko niej roszczenie o zwrot kwoty wypłaconej w wykonaniu nieważnej umowy, a ona może zgłosić zarzut potrącenia lub zatrzymania do czasu zaoferowania zwrotu przez Bank kwot przez nią zapłaconych,
5. rozumie, że Bank może zgłosić także dodatkowe roszczenia o tzw. wynagrodzenie za korzystanie z kapitału, chociaż nie uznaje zasadności tego roszczenia (k. 216 – oświadczenie powódki z dnia 05 kwietnia 2022 roku).

Na rozprawie w dniu 05 kwietnia 2024 roku Sąd oddalił wniosek strony pozwanej o zawieszenie postępowania, uznając, że nie zostały spełnione podane przez stronę pozwaną przesłanki do jego uwzględnienia (k. 265 – protokół z rozprawy z dnia 05 kwietnia 2024 roku).

W piśmie z dnia 16 maja 2024 roku strona pozwana zgłosiła zarzut zatrzymania w zakresie kwoty 1 822 000 zł, stanowiącej równowartość wypłaconego kapitału kredytu (k. 303 – pismo strony pozwanej z dnia 16 maja 2024 roku).

Na rozprawie w dniu 26 czerwca 2024 roku – bezpośrednio poprzedzającej ogłoszenie wyroku w sprawie – pełnomocnik strony pozwanej cofnął wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka M. Ś.. Ostatecznie pełnomocnicy stron, w ich imieniu, podtrzymali dotychczasowe stanowiska procesowe oraz argumentację w sprawie (k. 315 – protokół z rozprawy z dnia 26 czerwca 2024 roku).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2009 roku J. A. w związku z powiększeniem się jej rodziny planowała kupić większy lokal, aby w nim zamieszkać. Nie posiadała wystarczających własnych środków pieniężnych na realizację tego celu, dlatego zamierzała zaciągnąć kredyt. Aby uzyskać informacje o ofertach kredytowych banków, skorzystała z usług doradcy kredytowego z (...), który zarekomendował jej kredyt, powiązany z walutą frank szwajcarski w banku (...) S.A. Nie wyjaśniał jej mechanizmów przeliczeniowych, jakie Bank miał stosować na podstawie tego rodzaju umowy ani ryzyk, związanych z tą umową. Nie rozmawiano o możliwości negocjowania postanowień tej umowy.

(dowód: k. 265v – 266 – przesłuchanie powódki J. A. w charakterze strony)

Wcześniej, w 2002 roku, J. A. zawarła z bankiem (...) S.A. umowę o kredyt mieszkaniowy (...). Umowa ta była powiązana z walutą CHF. Kwotę kredytu określono w niej w walucie CHF a wypłata tej kwoty oraz spłata kredytu miały nastąpić w walucie PLN.

(dowód: k. 170 – 171v – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia umowy kredytu z 08 lipca 2002 roku)

W 2006 roku J. A. zawarła z (...) Bankiem S.A. umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF.

(dowód: k. 172 – 173v – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia umowy kredytu z 16 marca 2006 roku)

W dniu 25 lutego 2009 roku J. A. podpisała, wypełniony na sporządzonym na formularzu Banku (...) S.A., druk „Wniosek o kredyt/pożyczkę”. Jako wnioskowaną kwotę kredytu wpisano w nim „1 980 000 PLN”. W rubryce

„wnioskowana waluta spłata” zaznaczano „PLN indeksowany do CHF”. Kredyt miał być wypłacony „jednorazowo” oraz spłacony w ciągu „360 miesięcy”.

We wniosku wskazano, że wnioskodawczyni ma wykształcenie wyższe oraz że prowadzi działalność gospodarczą.

(dowód: k. 157 – 158v – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia „Wniosku o kredyt/pożyczkę”)

W tym samym dniu, 25 lutego 2009 roku, J. A. podpisała, sporządzone przez Bank na formularzach, „Informację dla Wnioskodawcy o skutkach związanych ze zmienną stopą procentową” oraz „Oświadczenie o ponoszeniu ryzyka walutowego dla Kredytu hipotecznego / Kredytu hipotecznego konsolidacyjnego / Pożyczki hipotecznej”. W oświadczeniach tych wskazano, że osoba które je podpisała jest świadoma, że w okresie obowiązywania umowy kredytu może nastąpić deprecjacja złotego względem indeksowanej waluty obcej, co spowoduje, że kwota zadłużenia z tytułu kredytu jak również płacona rata kapitałowo – odsetkowa będą wyższe po przeliczeniu na złote.

(dowód: poświadczone za zgodność z oryginałami kserokopie: k. 174 – „Informacji dla Wnioskodawcy o skutkach związanych ze zmienną stopą procentową”, k. 175 – „Oświadczenia o ponoszeniu ryzyka walutowego dla Kredytu hipotecznego / Kredytu hipotecznego konsolidacyjnego / Pożyczki hipotecznej”)

W dniu 18 marca 2009 roku Bank wydał pozytywną decyzję kredytową w przedmiocie powyższego wniosku kredytowego.

(dowód: k. 162 – 165v – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia informacji o warunkach podjętej decyzji kredytowej)

W dniu 26 marca 2009 roku J. A. oraz Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej też jako Bank) zawarli umowę kredytu hipotecznego NR (...) (dalej też jako „Umowa”).

W § 1 ust. 1 zdanie 1 Umowy wskazano, że Bank udziela kredytu w wysokości 1 822 000,00 PLN na warunkach określonych w tej Umowie oraz w Regulaminie udzielania Kredytów i Pożyczek hipotecznych przez Bank (...) S.A.

Zgodnie z § 1 ust. 2 pkt 2.1 Umowy walutą kredytu miał być PLN indeksowany do waluty obcej CHF. Wypłata kredytu indeksowanego do waluty obcej miała nastąpić w złotych według kursu kupna obowiązującego w Banku w momencie uruchomienia kredytu lub w momencie uruchomienia poszczególnych transz kredytu, zgodnie z Tabelą kursów walut dla Kredytów/Pożyczek Hipotecznych publikowaną na stronie internetowej Banku lub dostępną w oddziałach Banku.

Stosownie do § 1 ust. 2 pkt 2.2 Umowy kredyt miał zostać przeznaczony na zakup lokalu mieszkalnego.

§ 3 ust. 1 Umowy stanowił, że kredyt był oprocentowany według rocznej zmiennej stopy procentowej, równej stopie referencyjnej: LIBOR dla lokat 6 – miesięcznych we frankach szwajcarskich zmiennej po upływie każdego 6 miesięcznego okresu, powiększonej o stałą w całym okresie kredytowania marżę w wysokości 3,00 punktów procentowych.

Zgodnie z § 4 ust. 3 Umowy spłata należności z tytułu kredytu następować miała z podanego w tym punkcie rachunku bankowego Kredytobiorcy poprzez jego obciążenie przez Bank kwotami należności w terminach płatności. Kredytobiorca zobowiązany był zapewnić na rachunku bankowym wystarczającą kwotę środków do pokrycia wymagalnych należności Banku z tytułu kredytu. W przypadku kredytu w złotych indeksowanego do waluty obcej spłata należności Banku miała być dokonywana w złotych. Przeliczenie raty na złote miało następować według kursu sprzedaży waluty, do którego indeksowany był kredyt, obowiązującego w Banku w dniu spłaty raty zgodnie z Tabelą kursów walut dla Kredytów/Pożyczek Hipotecznych.

W § 6 Umowy wskazano prawne zabezpieczenia kredytu w postaci: ustanowionej na kredytowanej nieruchomości hipoteki łącznej kaucyjnej do kwoty 3 644 000,00 PLN oraz cesji na Bank przysługującej Kredytobiorcy z umowy ubezpieczenia kredytowanej nieruchomości od ognia innych żywiołów.

(dowód: k. 60 – 64, k. 154 – 156v – poświadczone za zgodność z oryginałami kserokopie umowy kredytu hipotecznego NR (...))

W dniu 31 marca 2009 roku J. A. złożyła na druku Banku wnioski o wypłatę kredytu, wpisując w nim kwotę w walucie PLN.

(dowód: k. 176 – poświadczone za zgodność z oryginałem kserokopia dyspozycji uruchomienia kredytu)

W dniu 31 marca 2009 roku Kredytobiorca i Bank zawarli Aneks Nr (...) do powyżej Umowy kredytu, którym m.in. zmienili wysokość marży Banku do 2,50 punktów procentowych.

(dowód: k. 65, k. 177 – poświadczone za zgodność z oryginałami kserokopie Aneksu Nr (...) do Umowy kredytu)

W wykonaniu powyższej Umowy Bank wypłacił kredyt w ten sposób, że:

- w dniu 06 kwietnia 2009 roku wypłacił kwotę 1 548 311,49 zł, przeliczając ją na zadłużenie Kredytobiorcy w walucie CHF w wysokości 562 184,19 CHF, stosując ustalony przez siebie kurs kupna tej waluty, wynoszący 1 CHF = 2,7541 PLN,

- w dniu 22 kwietnia 2009 roku wypłacił kwotę 273 688,51 zł, przeliczając ją na zadłużenie Kredytobiorcy w walucie CHF w wysokości 99 552,06 CHF, stosując ustalony przez siebie kurs kupna tej waluty, wynoszący 1 CHF = 2,7492 PLN.

W wykonaniu powyższej Umowy kredytu Bank w okresie od jej zawarcia do dnia 10 maja 2021 roku pobrał od Kredytobiorcy łącznie kwotę 1 224 472,66 zł tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych i odsetek karnych.

(dowód: k. 79 – 85 – poświadczone za zgodność z oryginałem kserokopia opinii o produkcie hipotecznym z dnia 14 maja 2021 roku)

Pismem z dnia 02 czerwca 2021 roku pełnomocnik Kredytobiorcy, w jej imieniu, wezwał Bank do zapłaty w terminie 7 dni od doręczenia tego pisma kwoty 1 224 471,79 zł tytułem zwrotu świadczenia nienależnego uiszczanego w wykonaniu nieważnej Umowy kredytu.

Bank odebrał powyższe pismo w dniu 07 czerwca 2021 roku.

(dowód: poświadczone za zgodność z oryginałami kserokopie: k. 66 - 67 – wezwania przedsądowego do zapłaty z dnia 02 czerwca 2021 roku, k. 72 – potwierdzenia nadania przesyłki, k. 73 – potwierdzenia odbioru)

Środki pieniężne, pochodzące z w/w Umowy kredytu, zostały przeznaczone przez Kredytobiorcę na zakup lokalu mieszkalnego, który służy zaspokojeniu jej potrzeb mieszkaniowych.

J. A. od 2004 roku prowadzi działalność gospodarczą. Działalność tę zarejestrowała w kredytowanym lokalu, faktycznie jej tam nie wykonuje.

O tym, że w w/w Umowie mogą znajdować się postanowienia niedozwolone J. A. uświadomiła sobie około 2020 – 2021 roku po zasięgnięciu porady prawnej.

(dowód: k. 265 - 266 – przesłuchanie powódki J. A. w charakterze strony; k. 160 – wydruk z CEIDG)

W 2013 roku nastąpiła zmiana nazwy Banku (...) S.A. z siedzibą w W. na (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W..

Do chwili zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie Bank nie wypłacił Kredytobiorcy żądanej przez nią kwoty.

(fakty bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z dokumentów oraz z zeznań powódki.

Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Sąd nie znalazł także podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej w zakresie, w jakim stanowiły podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Odnośnie dowodu z przesłuchania powódki, wskazać należy, iż w swoich zeznaniach zrelacjonowała ona przebieg zdarzeń związanych z zawarciem Umowy kredytu, akcentując, że oferta kredytu indeksowanego do CHF przedstawiona została jej jako korzystna dla niej oraz że nie udzielono jej pouczeń odnośnie ryzyka kursowego, związanego z tą Umową.

Oceniając zeznania powódki, Sąd miał na uwadze, że jest ona bezpośrednio zainteresowana korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże – mając na uwadze treść jej zeznań oraz okoliczność, że w większości znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów – Sąd ocenił je jako wiarygodne, logiczne i rzeczowe.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Sąd nie oparł w ogóle ustaleń faktycznych na podstawie dowodu z zeznań przesłuchanego na piśmie świadka R. M. (k. 286 - 292) – która w imieniu Banku podpisywała przedmiotową Umowę – gdyż nie wniosły one nic istotnego do tych ustaleń. Świadek zeznała, że kiedy pracowała w pozwanym Banku nie miała kontaktu z żadnym klientem, gdyż nie pracowała na stanowisku doradcy finansowego, lecz analityka kredytowego. Nie pamiętała powódki ani okoliczności zawarcia Umowy kredytu z powódką. Jej zeznania dotyczyły jedynie opisanego ogólnych procedur Banku w zakresie udzielania kredytów indeksowanych do waluty obcej a ustalenia te nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, w której istotne było ustalenie, jakich informacji odnośnie umowy kredytu udzielono konkretnie powódce a nie istniejących w tym zakresie procedur Banku.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody: z prywatnych wyliczeń powódki, dotyczących tzw. nadpłat kredytu, wymienionych w pkt IV ppkt 1 lit. e) – f) pozwu (k. 5); z dokumentów, wymienionych w pkt IV ppkt 1 lit. g) – x) pozwu (k. 5 – 6v); z opinii biegłego sądowego, zgłoszonej w pkt IV ppkt 3 na stronie 6 pozwu (k. 6v); z dokumentów wymienionych w pkt VIII pkt 1 lit. e – i) odpowiedzi na pozew (k. 148v – 149); z zeznań świadków M. I. i J. D., zgłoszonych w pkt VIII ppkt 3 lit. a) i b) odpowiedzi na pozew (k. 149); z opinii biegłych sądowych, zgłoszonych w pkt VIII ppkt 4 odpowiedzi na pozew (k. 149v – 150).

Sąd uznał, że wymienione wyżej dowody nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Irrelevantne w niniejszej sprawie okazały się bowiem m.in. ustalenia, dotyczące: ogólnych procedur, stosowanych w pozwanym Banku, związanych z udzielaniem kredytów indeksowanych do CHF; kosztów, jakie poniósł Bank w związku z finansowaniem akcji kredytowej dla kredytów indeksowanych do CHF; sposobu pozyskiwania przez pozwanego Banku środków pieniężnych na potrzeby finansowania udzielanych kredytów indeksowanych do CHF oraz sposobu księgowania tych kredytów w ewidencji Banku a także tego, czy Bank w dacie zawarcia Umowy posiadał jakieś wewnętrzne regulacje, dotyczące sposobu ustalania kursów waluty w Tabeli Kursów – skoro poza sporem było, iż zasady te nie zostały przedstawione powódce ani w Umowie ani w żadnym innym dokumencie.

Co do dowodów z opinii biegłych sądowych, zgłoszonych przez obie strony postępowania oraz z prywatnych wyliczeń powódki, dotyczących tzw. nadpłat kredytu, to fakty, które miały być wykazane tymi dowodami, nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie – wobec oceny prawnej przedmiotowej Umowy, dokonanej w dalszej części uzasadnienia.

Odnośnie zgłoszonych przez powódkę dowodów z dokumentów w postaci opinii, raportów, artykułów i innych publikacji, to dodać należy, iż mogły one stanowić jedynie dowody na to, że dokumenty te zostały sporządzone przez wskazane w nich podmioty i mogły stanowić wzmocnienie argumentacji prawnej powódki, która się na nie powołała. Nie mogły one jednak stanowić podstawy ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie, nie miały one istotnego znaczenia dla jej rozstrzygnięcia.

Sąd zważył, co następuje:

Żądania główne powódki o ustalenie, że umowa kredytu hipotecznego NR (...) z dnia 26 marca 2009 roku jest nieważna oraz o zapłatę zasługiwały na uwzględnienie w całości.

Wobec powyższego, Sąd w ogóle nie orzekał w przedmiocie żądań ewentualnych, zgłoszonych przez powódkę na wypadek nieuwzględnienia żądań głównych.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż stanowisko powódki okazało się uzasadnione w części, opierającej się na zarzucie nieważności Umowy kredytu na skutek usunięcia z niej klauzul indeksacyjnych. Do wniosku o nieważność Umowy prowadzi analiza jej postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych pod kątem abuzywności.

Kolejno wskazać należy, iż w uzasadnieniu wyroku nie ma potrzeby i nie ma obowiązku wyrażania szczegółowego stanowiska do wszystkich poglądów prezentowanych przez strony, o ile nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29 października 1998 roku w sprawie II UKN 282/98, Legalis 44600, oraz wyrok ETPCZ z 21 lipca 2015 roku w sprawie D. przeciwko T.41721/04, Legalis 1378918). Dopuszczalne – a w świetle brzmienia art. 327⁽¹⁾ § 2 k.p.c. wręcz konieczne – jest rozprawienie się z poszczególnymi zarzutami niejako en bloc, poprzez zaprezentowanie odmiennego zapatrywania w kwestii faktów lub prawa nie pozostawiające przestrzeni dla racjonalnej obrony pozostałych zarzutów, które – przy uwzględnieniu koncepcji sądu – stają się wówczas bezprzedmiotowe (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 grudnia 2017 roku w sprawie VI ACa 1651/15, Legalis 1733044). Większość zagadnień prawnych składających się na decyzje procesowe znalazło już rozstrzygnięcie – przynajmniej na poziomie Sądu Apelacyjnego – i nie wymaga nadmiernie szerokiego omówienia. Wobec tego, Sąd – stosownie do wymogów art. 327⁽¹⁾ § 2 k.p.c. – sporządził niniejsze uzasadnienie w sposób możliwie zwięzły.

Przechodząc do prawnej analizy przedmiotowej Umowy, wskazać należy, iż mają do niej zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe.

Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie kredytobiorcy polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wypłaconą mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek

zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Ponadto wskazać należy, iż sporna Umowa została zawarta przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odnoszona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek denominacji lub indeksacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został denominowany lub indeksowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został denominowany lub indeksowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze, dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem indeksowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe zostały wypłacone powódce w walucie polskiej oraz Umowa przewidywała, że w takiej też walucie powódka będzie spłacać raty kapitałowo – odsetkowe, z całą pewnością należy mówić o kredycie indeksowanym, nie zaś kredycie walutowym.

Przedmiotowa Umowa kredytu w § 1 ust. 1 i 2 przewidywała, że kwota kredytu wynosi 1 822 000,00 zł oraz że walutą kredytu jest PLN indeksowany do waluty CHF, wypłata kredytu indeksowanego do waluty obcej miała nastąpić w złotych według kursu kupna obowiązującego w Banku w momencie uruchomienia kredytu lub w momencie uruchomienia poszczególnych transz kredytu, zgodnie z Tabelą kursów walut dla Kredytów/Pożyczek Hipotecznych publikowaną na stronie internetowej Banku lub dostępną w oddziale Banku. Stosownie natomiast do § 4 ust. 3 zdanie 3 Umowy przeliczenie raty na złote miało następować według kursu sprzedaży waluty, do którego indeksowany był kredyt, obowiązującego w Banku w dniu spłaty raty zgodnie z Tabelą kursów walut dla Kredytów/Pożyczek Hipotecznych.

Zgodnie zatem z postanowieniami przedmiotowej Umowy, kredyt miał zostać wypłacony w złotych polskich, indeksowany kursem innej waluty – CHF. Natomiast z walutą CHF powiązana była inna stopa referencyjna niż dla PLN, tj. nie WIBOR, lecz LIBOR. Kwota wypłacona powódce w PLN zgodnie z Umową w dniu uruchomienia kredytu miała być przeliczona na CHF według kursu kupna CHF określonego w tabeli kursowej Banku. Natomiast spłata kredytu miała następować w złotych polskich po przeliczeniu rat kredytu z CHF na PLN według kursu sprzedaży tej waluty, obowiązującego w Banku w dniu spłaty raty zgodnie z Tabelą kursów walut dla Kredytów/Pożyczek Hipotecznych.

Zaznaczenia wymaga, że o tym, iż walutą kredytu był PLN świadczy nie tylko kwota kredytu, wskazana jednoznacznie w Umowie w PLN, ale także waluta zabezpieczeń ustanowionych w Umowie, przede wszystkim zabezpieczenia hipotecznego, w którym wartość hipoteki kaucyjnej wyrażona była w PLN (§ 6 ust. 1 pkt 1.1 Umowy). Zgodnie z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361 z późn. zm.) – w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia analizowanej Umowy – hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. Gdyby zatem wierzytelność – czyli kredyt – była wyrażona w CHF, również hipoteka powinna zostać wyrażona w CHF.

Podkreślić należy, iż zastosowany w Umowie mechanizm indeksacji nie zmieniał kwoty i waluty kredytu, wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową, mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu (co nastąpić miało w PLN), miało zostać przeliczone na walutę obcą – na CHF, Kredytobiorca zobowiązany był do dokonania spłaty kredytu – przy czym wysokość rat, uiszczanych w PLN, obliczona miała być według kursu sprzedaży CHF.

Wskazać należy, iż zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, przed wejściem w życie w/w ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku, tzw. „ustawy antyspreadowej”, dopuszczalne było na zasadzie swobody umów zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10; z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14; z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14; z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18 oraz z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18). Argumentem przemawiającym za dopuszczalnością zawierania umów o kredyt indeksowany do waluty obcej przed wejściem w życie w/w ustawy nowelizującej było właśnie wprowadzenie do ustawy Prawo bankowe przepisu dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty innej niż polska. Racjonalny ustawodawca nie wprowadziłby bowiem do porządku prawnego umowy, co do której zachodzą przesłanki do stwierdzenia jej nieważności.

Umowa kredytu indeksowanego, przewidującego spread walutowy, mieściła się zatem w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowiła jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 UPrB).

Mając powyższe na uwadze oraz treść wyżej cytowanych postanowień § 1 ust. 2 pkt 2.1 oraz § 4 ust. 3 zdanie 3 Umowy, stwierdzić należało, iż niezasadne okazały się zarzuty powódki, dotyczące naruszenia art. 69 UPrB. W § 1 ust. 1 Umowy wskazano bowiem, że kwota kredytu wynosiła 1 822 000,00 zł. Zgodnie z postanowieniami § 1 ust. 2 pkt 2.1 oraz § 4 ust. 3 zdanie 3 Umowy kredyt miał być wypłacony oraz miał być spłacany w złotych polskich przy zastosowaniu kursu wymiany waluty indeksacji CHF. W Umowie strony uzgodniły zatem, że wypłacie podlegać będzie konkretna kwota wyrażona w złotych polskich oraz że saldo kredytu będzie określone w CHF, tj. że wartość wypłaconej w złotych polskich kwoty zostanie przeliczona na CHF według kursu kupna z tabeli kursowej Banku, obowiązującej w dniu uruchomienia kredytu. Natomiast do ustalenia wysokości spłacanych rat kredytu zastosowanie miał mieć kurs sprzedaży, obowiązujący w dniu spłaty raty. W przedmiotowej Umowie określono zatem kwotę kredytu oraz określone zostały warunki spłaty kredytu.

W ocenie Sądu, samo wprowadzenie do Umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji – z wyżej wskazanych już względów – nie było sprzeczne z treścią art. 69 ust. 1 i 2 UPrB, gdyż nie naruszało zasady swobody umów, wyrażonej w art. 353¹ k.c. Natomiast inną kwestią jest sposób określenia przez pozwaną Bank mechanizmu indeksacji poprzez odesłanie do kursów walut, ustalanych w Tabelach kursów Banku.

I. NIEDOZWOLONE POSTANOWIENIA UMOWNE

Odnosząc się do zarzutów powódki, dotyczących abuzywności kwestionowanych postanowień, zawartych w Umowie, wskazać należy, iż w ocenie Sądu, postanowienia te, określające sposoby wyliczenia kwoty kredytu podlegającej spłacie i wysokości rat kredytu, stanowią postanowienia niedozwolone, a tym samym nie wiążą powódki. Przy czym, w ocenie

Sądu, wyeliminowanie tych postanowień z przedmiotowej Umowy prowadzi w niniejszej sprawie do jej upadku, a więc do jej nieważności.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Wskazać należy, iż regulacja, zawarta w art. 385⁽¹⁾ – 385⁽³⁾ k.c., stanowi implementację dyrektywy 93/13, co rodzi określone konsekwencje dla wykładni tych przepisów. Przede wszystkim musi ona prowadzić do takich rezultatów, które pozwolą urzeczywistnić cele dyrektywy. Sądy krajowe, stosując prawo wewnętrzne, zobowiązane są tak dalece, jak jest to możliwe, by dokonywać jego wykładni w świetle brzmienia i celu tej dyrektywy, tak by osiągnąć przewidziany w niej rezultat, a zatem zastosować się do art. 288 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tak m.in. wyrok TSUE C-377/14). Krajowe sądy i trybunały powinny tak wyklądać prawo wewnętrzne, aby w pełni uwzględniło ono nie tylko literę, ale i ducha prawa unijnego (tak E. Łętowska w: System prawa prywatnego T.5 – Zobowiązania część ogólna, Warszawa 2013, s. 30). Stosując zatem art. 385⁽¹⁾ k.c. należy stosować wykładnię przyjazną dla prawa unijnego – w szczególności potwierdzoną orzeczeniami Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako „TSUE” lub „Trybunał Sprawiedliwości”).

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki, określone w powołanym wyżej art. 385¹ k.c., pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy, dotyczące mechanizmu indeksacji, za klauzule abuzywne.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wynika, że Bank zawarł przedmiotową Umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.), natomiast powódka zawarła ją jako konsument (art. 22¹ k.c.). Środki pochodzące z kredytu miały zostać przeznaczone – i faktycznie zostały przeznaczone – na zakup lokalu, który służy zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powódki. Wprawdzie powódka w dacie zawierania Umowy prowadziła działalność gospodarczą, jednakże nie była ona wykonywana w kredytowanym lokalu. Żadna część kredytu nie została przeznaczona przez nią na tę działalność.

W powyższych okolicznościach nie sposób zatem uznać, aby pomiędzy działalnością gospodarczą prowadzoną przez powódkę a przedmiotową Umową – której celem było pozyskanie środków pieniężnych na zakup lokalu, służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powódki – istniał jakikolwiek związek. Podkreślić przy tym należy, iż zarejestrowanie w kredytowanej nieruchomości działalności gospodarczej, przy braku jakiegokolwiek dalszego korzystania z tej nieruchomości na potrzeby prowadzenia takiej działalności, nie powoduje utraty statusu konsumenta, albowiem brak jest tu bezpośredniego związku pomiędzy tą działalnością a celem, na który został udzielony kredyt (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie - VI Wydział Cywilny, z dnia 13 kwietnia 2022 roku, VI ACa 458/21).

Ponadto wskazać należy, za Sądem Apelacyjnym w Warszawie (wyrok z dnia 29 września 2022 roku w sprawie I ACa 256/21, LEX nr 3447231), że o statusie konsumenta na tle przepisu art. 22¹ k.c. rozstrzyga kilka elementów, z których kluczowym jest niezwiązany z działalnością gospodarczą lub zawodową charakter czynności prawnej dokonywanej z przedsiębiorcą. Kryterium to oznacza, że status konsumenta nie podlega ocenie in abstracto, lecz w relacji do konkretnej czynności prawnej. Okoliczność, że osoba fizyczna prowadzi działalność gospodarczą lub zawodową nie pozbawia jej per se atrybutu konsumenta. Osoba taka może bowiem korzystać ze statusu konsumenta, jeżeli dokonywana przez nią czynność nie jest bezpośrednio związana z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Wskazać również należy, iż nawet jeżeli powódka wykonywałaby w kredytowanym lokalu czynności, związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, to fakt ten nie pozbawiłby jej statusu konsumenta w niniejszej sprawie, gdyż przedmiotowa Umowa kredytu została zawarta przez nią w celu konsumenckim, tj. na zakup lokalu, który miał służyć

zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych jej i jej rodziny, a nie po to, aby w tym lokalu zarejestrować lub prowadzić działalność gospodarczą. Sam fakt, iż powódka w dacie zawierania Umowy prowadziła działalność gospodarczą nie powoduje, że w obrocie prawnym mogła ona występować wyłącznie jako przedsiębiorca. Mogła ona zawierać umowy także niezwiązane z tą działalnością a więc występować w obrocie prawnym także jako konsument. Prowadzenie przez osobę fizyczną działalności gospodarczej nie pozbawia jej możliwości zawierania umów jako konsument a więc na zaspokojenie potrzeb niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż fakt, że powódka w momencie zawierania Umowy prowadziła – niezwiązaną z Umową – działalność gospodarczą, nie ma żadnego wpływu na ocenę jej statusu jako konsumenta, a co za tym idzie – uprawniona jest ona do korzystania z ochrony, przewidzianej w art. 385¹ k.c.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące indeksacji, nie były uzgadniane z powódką indywidualnie przed zawarciem Umowy. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Przy czym należy podkreślić, że wzorce są to klauzule, opracowane przed zawarciem umowy i wprowadzane do stosunku prawnego przez jedną ze stron w ten sposób, że druga strona nie ma wpływu na ich treść. Są one zwykle opracowywane w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego i w sposób jednolity określają one treść przyszłych umów, stąd strona która wyraziła zgodę na stosowanie wzorca nie może zmieniać jego treści według swojej woli. Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powódka miała jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące indeksacji. Samo zaakceptowanie przez powódkę kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nią indywidualnie uzgodnione bądź że miała ona realny wpływ na ich treść.

Kolejno wskazać należy, iż sporne postanowienia stanowią główny przedmiot umowy (por. m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku w sprawie V CSK 382/18 i w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/15 oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 14 marca 2019 roku w sprawie D. C-118/17 i w wyroku z 12 lutego 2014 roku w sprawie K. C-26/13 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19). W związku z tym ustalić należało, czy sformułowane zostały one w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu, postanowienia te nie spełniają tego kryterium. Na podstawie kwestionowanych postanowień umownych nie było bowiem możliwe precyzyjne określenie kwoty kredytu w CHF oraz kwoty spłaty w CHF bez odniesienia do Tabeli kursów walut obcych, tworzonej jednostronnie przez Bank. Przy czym – o czym była już mowa wyżej – kryteria, w oparciu o które Bank ustalał kursy walut, nie zostały w ogóle określone, nie wskazano także żadnej górnej granicy kursów ustalanych jednostronnie przez Bank.

W powołanym wyżej wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-26/13 wskazano, że ocena tego, czy warunek umowny został wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinna uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności informacje udzielone konsumentowi przy zawarciu umowy oraz nie powinna ograniczać się do aspektów ściśle formalnych i językowych, a uwzględniać również konsekwencje ekonomiczne zastosowania warunku i jego ewentualny stosunek do pozostałych warunków umownych.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C-51/17 warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, co zobowiązuje instytucje finansowe do dostarczenia kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Wymóg ten oznacza zatem, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta. Ponadto w wyroku w sprawie C-609/16, wydanym w dniu 10 czerwca 2021 roku, TSUE potwierdził wyrażane już we wcześniejszych wyrokach stanowisko, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawęzić do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym. Ponieważ ustanowiony przez dyrektywę 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze

względem na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażania warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem, a więc wymóg przejrzystości ustanowiony w tej dyrektywie, musi podlegać wykładni rozszerzającej (wyrok TSUE z 03 marca 2020 roku w sprawie C#125/18).

Wskazać należy, że Sąd Apelacyjny w Warszawie (wyrok z 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19), że świadomość ryzyka kursowego to taki stan, w którym kredytobiorca w chwili zawierania umowy kredytu ma wiedzę, jak kształtowałoby się jego zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku silnej deprecjacji złotówki względem danej waluty obcej, z której kursem dany kredyt został powiązany, ale w oparciu o treść umowy kredytu, która ma zostać zawarta, a nie przez bliżej niedookreślone symulacje, które mogą być powiązane z jej treścią.

Mając powyższe na uwadze, rozważyć należało także, czy informacje udzielone powódce przez Bank były wystarczające do podjęcia przez nią świadomej i rozważnej decyzji.

Z dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie nie wynika, aby Bank sprostał powyższemu obowiązkowi informacyjnemu. Nie wynika z nich bowiem, aby Bank przed zawarciem przedmiotowej Umowy, wykonując ciążący na nim obowiązek informacyjny, przedstawił w rzetelny sposób informację o tym, że mogą wystąpić znaczne wahania kursu waluty indeksacji, co może mieć znaczący wpływ na wysokość raty kredytu. Nie przedstawiono w szczególności powódce – która nie uzyskiwała dochodów w walucie indeksacji – symulacji rat kredytu przy założeniu znacznego wzrostu kursu CHF. Przy czym wskazać należy, iż ciężar dowodu w powyższym zakresie spoczywał na stronie pozwanej, która nie przedstawiła dowodu na wykazanie faktu wywiązania się w sposób rzetelny z obowiązku informacyjnego.

Podkreślić należy, iż samo podpisanie przez powódkę „Oświadczenia o ponoszeniu ryzyka walutowego dla Kredytu hipotecznego / Kredytu hipotecznego konsolidacyjnego / Pożyczki hipotecznej” nie spełnia wymogu udzielenia rzetelnej i jasnej informacji w powyższym zakresie. Udzielana Kredytobiorcy informacja o ryzyku kursowym powinna być jasna i zrozumiała dla niego. W taki też sposób powinien być mu przedstawiony, a w miarę potrzeby zobrazowany na przykładach (symulacjach, wykresach), mechanizm przeliczeniowy. Natomiast zawarta w powyższym oświadczeniu informacja o ryzyku kursowym była bardzo ogólna, niepoparta żadnymi przykładami (wykresami, symulacjami), obrazującymi w jaki sposób zmieniałaby się wysokość raty kredytu oraz saldo zadłużenia w PLN na skutek wzrostu kursu waluty, do której kredyt był indeksowany.

Nie można uznać, że powódka w oparciu o przedstawione jej informacje mogła zakładać, że istnieje realne ryzyko gwałtownego i radykalnego wzrostu kursu CHF wobec waluty PLN oraz że uzyskała od Banku informacje pozwalające jej ocenić, jakie konsekwencje ekonomiczne ma dla jej zobowiązania radykalny wzrost kursu waluty CHF.

Dodać należy, iż gdyby powódce rzeczywiście zostało należycie wyjaśnione znaczenie zmiany kursu waluty i ponoszonego ryzyka, to założyć można, iż nie zdecydowałyby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej w sposób wadliwy w perspektywie jego spłacania przez kilkadziesiąt lat. Gdyby kredytujący Bank zamierzał wystarczająco poinformować kredytobiorcę będącego osobą fizyczną – konsumentem o niebezpieczeństwach wynikających z kredytu powiązanego z kursem waluty obcej, to nie proponowałby w ogóle zawierania takich umów kredytowych, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać łatwo oceniona jako nieuczciwa (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 29 października 2019 roku w sprawie IV CSK 309/18).

Wobec uznania, że kwestionowane postanowienia umowne (§ 1 ust. 2 pkt 2.1 i § 4 ust. 3 zdanie 3 Umowy) odnosiły się do świadczeń głównych i nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, możliwe było przejście do badania kolejnych przesłanek z art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu, kwestionowane postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki powódki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy.

Przez rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom

(w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku (tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 22 października 2020 roku, w sprawie I ACa 709/19). Ocena zachowań w świetle dobrych obyczajów następuje najczęściej poprzez odwołanie się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, uznawane są za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem braku równowagi stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2016 roku w sprawie I CSK 125/15 i z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/17).

Sąd orzekający w niniejszym składzie w pełni podziela ugruntowany już w orzecznictwie pogląd, iż niejasny i niepoddający się weryfikacji mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/17). Ponadto niewątpliwie dobre obyczaje narusza także całkowite i nieograniczone obciążenie konsumenta ryzykiem zmiany kursu walut (tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, że obciążenie powódki praktycznie nieograniczonym ryzykiem kursowym oraz niepoinformowanie jej o konsekwencjach zawarcia umowy, godziło w jej interesy. Nie było ono przy tym uzasadnione usprawiedliwionymi interesami Banku. Dodatkowo sam mechanizm indeksacji, o czym była mowa wyżej, został przez pozwaną Bank skonstruowany w sposób nieuczciwy i rażąco naruszający interesy konsumenta.

Zgodnie natomiast z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Dodać należy, iż dla oceny danego postanowienia na podstawie art. 385¹ k.c. nie ma żadnego znaczenia sposób wykonywania umowy przez strony. W okolicznościach niniejszej sprawy nie podlegało zatem badaniu i nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, czy pozwany Bank korzystał z możliwości, wynikających ze spornych postanowień umownych, a więc czy ustalane przez niego kursy walut w tabelach kursowych były zawyżone w stosunku do kursów NBP lub kursów ustalanych przez inne banki. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli stwarza dla przedsiębiorcy samą możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Za rażąco sprzeczne z interesem konsumenta uznać należy już samo skonstruowanie mechanizmu ustalania wartości świadczenia jednostronnie przez Bank, ponieważ mechanizm ten narusza równowagę kontraktową, umożliwiając przedsiębiorcy wpływ na kształtowanie obowiązków umownych konsumenta.

Kolejno wskazać należy, iż konsekwencje usunięcia z umowy postanowień określających mechanizm indeksacji szczegółowo rozważył TSUE w wyroku C-260/18. Potwierdzając stanowisko polskiego sądu odsyłającego, Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że po usunięciu uznanego za abuzywne odesłania do kursów kupna i sprzedaży z tabeli kursowej banku niemożliwe jest określenie kursu wymiany, a tym samym wykonanie przedmiotowej umowy, a zatem że skuteczne zakwestionowanie kursów wymiany walut jest równoznaczne z usunięciem postanowień o indeksacji w całości (pkt 24 i 36). Tym samym w świetle przepisów prawa krajowego utrzymanie umowy bez zawartych w niej warunków nie jest możliwe, co musi prowadzić do jej nieważności, czemu nie sprzeciwia się art. 6 Dyrektywy (pkt. 43). Dzieje się tak w szczególności, gdy – jak w sprawie niniejszej – usunięcie postanowień dotyczących kursów oznacza pośrednie usunięcie z umowy ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją umowy. Skoro warunek ryzyka kursowego jest traktowany jako określający główny przedmiot umowy kredytu (pkt 44), to bez niego utrzymanie obowiązywania umowy nie jest możliwe, gdyż powoduje to zmianę charakteru umowy.

Ponadto w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

Natomiast zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20 w przypadku stwierdzenia przez sąd krajowy nieważności nieuczciwego warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w taki sposób, iż niezgodny z tym artykułem jest przepis prawa krajowego dający sądowi krajowemu możliwość uzupełnienia tej umowy poprzez zmianę treści owego warunku. Gdyby bowiem sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, to takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniałoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez sam brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal mogliby oni dostrzegać korzyść w stosowaniu rzeczonych warunków, wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców. TSUE w wyroku tym wskazał, że jedynie w wypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w związku z czym unieważnienie to skutkowałoby niejako ukaraniem konsumenta, sąd krajowy mógłby zastąpić ten warunek przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Ponadto TSUE dodał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane przez skutki wynikające również z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to zgodę.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należy, iż niedopuszczalne jest uzupełnienie abuzywnych postanowień umowy przez sąd poprzez zmianę treści tych postanowień, gdyż mogłoby to zagrażać realizacji długoterminowych celów stawianych przez Dyrektywę (wyrok TSUE C-19/20 pkt 67 i 68). Jeśli umowa po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków nie może obowiązywać, sąd może – jedynie w celu uniknięcia penalizujących konsumenta konsekwencji – uzupełnić umowę przepisami dyspozytywnymi (wyrok C-26/13 K. pkt 82-85). Niezależnie od wątpliwości co do możliwości zastąpienia kursu Banku kursem średnim NBP należy zauważyć, że tego rodzaju zabieg nie usunąłby znaczącej nierównowagi między stronami, jaka powstała ze szkodą dla konsumenta na skutek włączenia do umowy warunku ryzyka kursowego.

Ponadto za niedopuszczalnością takiego „uzupełniania” umowy wypowiedział się TSUE w wyroku z dnia 08 września 2022 roku w sprawach połączonych od C#80/21 do C#82/21, w którym wskazał, że artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym sąd krajowy może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, który pociąga za sobą nieważność tej umowy w całości, zastąpić warunek umowy, którego nieważność została stwierdzona, albo wykładnią oświadczenia woli stron w celu uniknięcia unieważnienia tej umowy, albo przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, nawet jeśli konsument został poinformowany o skutkach nieważności tejże umowy i zaakceptował je.

Zważywszy na powyższe, stwierdzić należało, iż po pierwsze – po wyeliminowaniu z Umowy postanowień abuzywnych (§ 1 ust. 2 pkt 2.1 oraz § 4 ust. 3 zdanie 3 Umowy) nie było możliwe uzupełnienie powstałych na skutek tego luk np. średnim kursem NBP. Po drugie – wskazać należy, iż po wyeliminowaniu z Umowy spornych klauzul i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami Umowa ta nie może nadal obowiązywać z niżej podanych względów.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywane we wcześniejszej części uzasadnienia klauzule indeksacyjne, stanowią element określający główne świadczenie stron umowy o kredyt indeksowany. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak

jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych i ich wyeliminowania z Umowy dochodzi do jej upadku.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy postanowień dotyczących indeksacji, odsyłających do tabeli kursowej, prowadzi nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją. Klauzula dotycząca ryzyka wymiany określa główny przedmiot umowy kredytu indeksowanego. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie może nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok TSUE w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby zatem uznać za nieważną na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy klauzul indeksacyjnych doprowadziłoby bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie postanowień dotyczących indeksacji, pozwalających na ustalenie salda zadłużenia w walucie obcej a następnie zastosowanie do tak ustalonego salda zadłużenia oprocentowania ustalonego według stawki LIBOR.

Reasumując – stwierdzenie, że postanowienia spornej Umowy, określające mechanizm indeksacji, stanowią klauzule abuzywne, prowadzi do upadku całej Umowy.

Wobec powyższych ustaleń, zbędne okazało się odnoszenie do kolejnych zarzutów powódki, dotyczących nieważności przedmiotowej Umowy. Już bowiem uwzględnienie powyższego zarzutu powódki skutkowało uwzględnieniem jej żądań głównych, opartych na zarzucie nieważności spornej Umowy kredytu

II. ŻĄDANIE USTALENIA NA PODSTAWIE ART. 189 K.P.C.

W ocenie Sądu, powódka – wbrew zarzutom strony pozwanej – posiada interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w żądaniu ustalenia nieważności przedmiotowej Umowy.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Przepis art. 189 k.p.c. ma charakter przepisu materialnoprawnego, gdyż stanowi podstawę prawną powództw o ustalenie stosunku prawnego oraz o ustalenie prawa, i to zarówno ustalenie pozytywne, jak i negatywne. Przedmiotem ustalenia w drodze powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. mogą być prawa i stosunki prawne, dla ustalenia których właściwa jest droga procesu cywilnego (np. ustalenie nieważności umowy, ugody sądowej, testamentu). Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2011 roku, II CSK 568/10, Lex nr 932343).

Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Brak interesu zachodzi wtedy, gdy sfera prawna powoda nie została naruszona lub zagrożona, bo jego prawo już zostało naruszone albo powstały określone roszczenia i może osiągnąć pełniejszą ochronę swych praw, bo może dochodzić zobowiązania pozwanego do określonego zachowania - świadczenia lub wykorzystać inne środki ochrony prawnej prowadzące do takiego samego rezultatu. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględnego, bo powód nie traci interesu, jeżeli ochrona jego sfery prawnej wymaga wykazania, że stosunek prawny ma inną treść, w szczególności, gdy umowa jest zawarta na długi czas, a wyrok w sprawie o świadczenie za wcześniejszy okres (roszczenia dodatkowe zgłoszone przez powoda) nie usunie niepewności w zakresie wszystkich skutków prawnych mogących wyniknąć z tego stosunku w przyszłości (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 25 października 2018 roku, I ACa 623/17, Lex nr 2583325).

Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20, że wniesienie powództwa o zapłatę nie rozstrzygnie w sposób całkowity istniejącego pomiędzy stronami sporu co do związania ich umową kredytową. Będzie bowiem rozstrzygało spór za okresy czasu, które już upłynęły. Natomiast w sposób pełny interesy powódki zabezpieczy ustalenie, czy w istocie strony są związane zawartą umową. Rozstrzygnie bowiem kwestię dla powódki podstawową, czy wiąże ją ze stroną pozwaną umowa kredytowa, czy też nie. Ustalenie nieważności umowy kredytowej da podstawę do dokonania wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami. Przede wszystkim zaś usunie niepewność po stronie powódki, czy ma nadal spłacać raty kredytu.

Zważywszy na powyższe, Sąd uwzględnił żądanie powódki i w pkt I sentencji wyroku ustalił, że umowa kredytu hipotecznego NR (...) z dnia 26 marca 2009 roku jest nieważna.

III. ŻĄDANIE ZAPŁATY

Wobec ustalenia, że przedmiotowa Umowa jest nieważna, a więc wynikający z niej stosunek prawny nie istnieje, strony powinny zwrócić sobie – zgodnie z teorią dwóch kondykcji – kwoty świadczone na podstawie tejże Umowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20 oraz uchwała 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21). Przypomnieć należy jedynie, że teoria dwóch kondykcji polega na tym, że każda ze stron ma własne roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia: bank o zwrot kwoty wypłaconego nominalnie kredytu, a kredytobiorca o zwrot świadczeń spełnionych na rzecz banku.

Zasadne okazało się zatem żądanie powódki zasądzenia od strony pozwanej kwot stanowiących sumę wpłat, uiszczonych przez nią na podstawie przedmiotowej Umowy w okresie wskazanym w pozwie.

Podstawę prawną powyższego żądania powódki stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W niniejszym postępowaniu powódka domagała się zasądzenia od pozwanego Banku na jej rzecz kwoty 1 224 471,79 zł, podając, iż stanowi ona sumę kwot pobranych od niej przez Bank w okresie od zawarcia Umowy do 10 maja 2021 roku tytułem spłaty kredytu. Wysokości wpłat pobranych od powódki przez Bank w w/w okresie w wykonaniu spornej Umowy wynikała z niekwestionowanego przez strony postępowania dokumentu w postaci zaświadczenia Banku, załączonego do pozwu, a ich suma była o 0,87 zł wyższa od żądanej przez powódkę.

Wobec powyższego oraz mając na uwadze, iż Sąd nie może orzekać ponad żądanie, Sąd zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki żadaną przez nią kwotę 1 224 471,79 zł (pkt II sentencji wyroku).

IV. ODSETKI USTAWOWE ZA OPÓŹNIENIE

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zgodnie zaś z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Sąd uznał żądanie odsetkowe powódki za uzasadnione w całości. Pismem z dnia 02 czerwca 2021 roku powódka wezwała Bank do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem, powołując się na nieważność Umowy i wyznaczając Bankowi 7

– dniowy termin zapłaty. Pismo to Bank odebrał w dniu 07 czerwca 2021 roku (k. 73). Wobec tego, odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonej na rzecz powódki kwoty zostały zasądzone od dnia 15 czerwca 2021 roku do dnia zapłaty.

V. ZARZUT PRZEDAWNIENTA

Sąd nie podzielił zarzutu strony pozwanej, dotyczącego przedawnienia roszczenia pieniężnego powódki. W ocenie Sądu, do roszczenia tego ma zastosowanie ogólny 10 – letni termin – co do wpłat dokonanych przed dniem 09 lipca 2018 roku (zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2018 roku, poz. 1104) oraz 6-letni termin – co do wpłat dokonanych od 09 lipca 2018 roku. Co do zaś kwestii początku biegu terminu przedawnienia, to w niniejszej sprawie, Sąd – podzielaając argumentację, zawartą w wyroku TSUE z dnia 22 kwietnia 2021 roku w sprawie C-485/19 – uznał, że termin przedawnienia roszczenia powódki o zwrot kwot wpłaconych na podstawie niedozwolonych postanowień umownych – skutkujących nieważnością umowy – a więc o zwrot świadczenia nienależnego, zaczął biec dla powódki nie od chwili dokonania poszczególnych wpłat, lecz od chwili, kiedy powódka uświadomiła sobie istnienie w Umowie nieuczciwych postanowień umownych, co w niniejszej sprawie nastąpiło – jak zeznała powódka około 2020 – 2021 roku po zasięgnięciu opinii prawnej (k. 265v). Skoro zatem pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w czerwcu 2021 roku, to stwierdzić należało, iż roszczenie powódki o zapłatę nie przedawniło się.

VI. ZARZUT ZATRZYMANIA

Sąd nie uwzględnił również podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu zatrzymania.

Zgodnie z art. 496 k.c. jeżeli wskutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot. Stosownie do art. 497 k.c. przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej.

Sąd nie uwzględnił podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu zatrzymania, ponieważ w ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, do umowy kredytu nie można stosować przepisów dotyczących prawa zatrzymania z uwagi na to, iż świadczenia obu stron tej umowy mają charakter jednorodząjowy – pieniężny, a więc jej stronom przysługuje dalej idących środek prawny służący ochronie przed akcją procesową przeciwnika, tj. potrącenie wzajemnych wierzytelności.

Wskazać należy, iż w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2023 roku w sprawie II CSKP 1468/22 Sąd ten wskazał, że istota prawa zatrzymania została wyrażona w art. 461 § 1 k.c. – chodzi w nim o prawo zatrzymania cudzej rzeczy przez zobowiązanego do jej wydania do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia określonych roszczeń. Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że nie sposób abstrahować od celu i istoty prawa zatrzymania, wynikających z art. 461 k.c. Dodał również, iż w tzw. „sprawach frankowych” należy mieć na uwadze kwestię ochrony konsumentów, przewidzianą w dyrektywie 93/13 a przyjęcie dopuszczalności zarzutu zatrzymania w umowach kredytowych z konsumentami mogłoby stać w sprzeczności z ochroną praw kredytobiorcy, jako konsumenta, gwarantowaną przez przepisy unijne. Ponadto w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2024 roku, wydanej w sprawie III CZP 31/23, Sąd najwyższy wskazał, że prawo zatrzymania (art. 496 k.c.) nie przysługuje stronie, która może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony.

Wcześniej w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 sierpnia 2023 roku w sprawie I ACa 292/23 Sąd Apelacyjny w Warszawie także podkreślił m.in. iż zastrzeżenie budzi samo wykorzystanie konstrukcji prawnej zatrzymania, jeżeli świadczenia spełnione przez obie strony mają charakter pieniężny.

W wyrokach z dnia 14 grudnia 2023 roku w sprawie C -28/22 oraz z dnia 08 maja 2024 roku, w sprawie C-424/22 TSUE wskazał, że powoływanie się w procesie dotyczącym umowy kredytu przez przedsiębiorcę w sporze z konsumentem na prawo zatrzymania sprzeczne jest z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela powyższe stanowiska, wyrażone przez Sąd Najwyższy, Sąd Apelacyjny w Warszawie oraz TSUE. Mając je na uwadze, Sąd uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy zarzut zatrzymania nie zasługiwał na uwzględnienie.

VII. ZARZUT NADUŻYCIA PRAWA PODMIOTOWEGO

Sąd nie podzielił także zarzutu strony pozwanej, dotyczącego naruszenia przez powódkę art. 5 k.c. Zgodnie z tym przepisem nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. W ocenie Sądu, strona pozwana, która w przedmiotowej Umowie zastosowała postanowienia nieuczciwe, nie może skutecznie czynić powódce zarzutu z tego względu, że dochodzi ona swoich roszczeń w związku ze stosowaniem przez Bank klauzul abuzywnych. Zgodnie bowiem z tzw. „zasadą czystych rąk” na nadużycie prawa podmiotowego przez przeciwnika procesowego, nie może skutecznie powołać się strona, która sama narusza zasady współżycia społecznego.

VIII. KOSZTY PROCESU

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., obciążając nimi w całości stronę pozwaną, która w całości proces przegrała. Na zasądzoną od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 16 051 zł składały się: kwota 1 000 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, kwota 15 000 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powódki, będącego adwokatem (ustalone zgodnie z § 2 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 roku, Dz.U. z 2015 roku, poz. 1800) oraz kwota 51 zł tytułem opłat skarbowych od pełnomocnictw. Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. od zasądzonych kosztów procesu Sąd zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt III wyroku).

ZARZĄDZENIE

(...)